

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 4. JUNI 2009

lev
bladet

58. ÅRGANG

Sørens død var
en procedurefejl

... side 6

ANNONCE

ind- hold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – Flere penge til handicapboliger og bedre sagsbehandling
- 6 Søren's død var en procedurefejl**
- 15 HANDI Forsikringservice** – Nu dækkes skader på høreapparater
- 16 Ungdomsuddannelse** – I praktik på en politistation
- 20 Landskonference** – Fra trekantsdrama til samarbejde
- 22 Kommunalvalget skal være VORES valg**
- 25 LEVs Børneterapeutordning fylder 10 år**
- 30 Debatten**
 - Kommunale redegørelser uden overblik
 - Larmende politisk tavshed i forbindelse med fosterdiagnostik
 - Menneskerettigheder gælder også for mennesker med handicap
- 34 Samarbejde mellem skole og hjem** – Intranet giver nye muligheder
- 37 Nyt fra rådgivningen** – Magtanvendelse skal frem i lyset
- 41 LEV nyt**
- 42 Kort nyt**

Leif Sylvester bag jubilæumsplakat

Kunstneren Leif Sylvester og trykkeriet KLS Grafisk Hus har foræret Danske Handicaporganisationers en plakat i anledning af organisationens 75-års jubilæum.

Stiftet i 1934 er DH verdens ældste paraplyorganisation af sin art. DH rummer 32 selvstændige handicaporganisationer.

Leif Sylvester syntes ikke, at det var let at finde et passende motiv til jubilæumsplakaten, for hvordan skal man vise alle handicap uden at udstille et enkelt? Alligevel kunne han sagtens forestille sig sine figurer som repræsentanter for Danske Handicaporganisationer, for som han siger: "Alle mine figurer er jo lidt handicappede! De er lidt skæve og anderledes."

Motivet på plakaten er et typisk Leif Sylvester-motiv med skæve figurer, der ikke lader sig beskrive inden for rammerne af det normale. Det originale billede hedder "Kom så unger!" og er i dag i privat eje, men Leif Sylvester har indvilliget i at bruge motivet på jubilæumsplakaten under mottoet "for retten til lige muligheder".

"For retten til lige muligheder" er mottoet for Danske Handicaporganisationers arbejde, der i jubilæumsåret blandt andet handler om at få Danmark til at ratificere FN's handicapkonvention, hvor det bærende princip netop er, at personer med handicap får ret til lige muligheder.

Nyt navn

til Danmarks Blindebibliotek

Danmarks Blindebibliotek, DBB, skifter navn. Fra den første juni 2009 er navnet Nota – Nationalbibliotek for mennesker med læsevanskeligheder.

Baggrunden for navneskiftet er, at Nota ikke længere er et bibliotek forbeholdt synshandicappede. Nota giver også ordblinde adgang til sine omfattende samlinger af bøger og tidsskrifter på lyd og andre alternative læsemedier.

Således kan alle, der på grund af et dokumenteret handicap har svært ved at læse trykt tekst, blive meldt ind på Nota.

Nota

Find Nota på nettet: www.Nota.nu eller benyt netbiblioteket: www.e17.dk. For indmeldelse kontakt: Indmeldelse og abonnement tlf. 3927 4444.

Danske forskere bag gennembrud i fosterdiagnostik

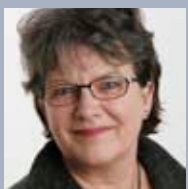
Inden for få år vil en blodprøve fra en kvinde tidligt i graviditeten være nok til at vise, om fostret har Downs syndrom eller andre kromosomsygdomme. Sådan lyder det ifølge Kristeligt Dagblad fra det danske biotekfirma FCMB, der har forsket i fosterceller i årevis og nu har fået et stort gennembrud.

"Vi har ventet på det her i rigtig mange år, og man tænker umiddelbart, at det er for godt til at være sandt. Men jeg har været hos firmaet og se resultaterne. Det ser rigtig, rigtig imponerende ud," siger professor og overlæge Niels Ulbjerg ved Skejby Sygehus, der har leveret blodprøver til forskningen.

Nu skal FCMB's resultater gennemprøves og videreudvikles. Formodentlig i samarbejde med en større international samarbejdspartner. Om et par år regner forskerne med at være så langt, at blodprøver kan erstatte moderkageprøver på de danske hospitaler.

Flere penge **til handicapboliger** og bedre sagsbehandling

Indgåelsen af en ny kommuneaftale betyder kamp om de kommunale kroner. Vi skal i valgkampen op til kommunalvalget synliggøre behovet for bedre boliger og den ofte elendige sagsbehandling, som mennesker med udviklingshæmning tilbydes

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

Regeringen og kommunerne (KL) har netop indgået en kommuneaftale, som på flere områder får betydning for mennesker med udviklingshæmning.

For det første bliver området "anlæg" tilført fem milliarder kroner, så det

samlede anlægsbeløb kommer op på 20 milliarder kroner. Det er en milliard kroner mindre, end kommunerne havde ønsket. Anlægskronerne skal bruges på de nedslidte skoler og børnehaver, plejehjem, veje o.s.v.

Som en selvfølge bør byggeri til mennesker med handicap blive tænkt med i planerne i de enkelte kommuner. Men jeg kan være bange

for, at det ikke bliver handicapboliger, der kommer på dagsordenen. Der er ikke mange stemmer i vores område, og vi er jo i et valgår. Derfor er det utrolig vigtigt, at vi i LEV får sat fokus på boliger i dialogen med kommunerne. Af samme grund har LEVs hovedbestyrelse derfor også valgt boligområdet, som et område, vi skal sætte på dagsordenen

i valgkampen. Og med indgåelsen af kommuneaftalen er mange interessegrupper på udkig efter milliarderne. Så i den forbindelse er valgkampen allerede i gang, selv om vi først skal til stemmeurnerne i november. Læs i øvrigt om LEVs valgkampstrategi på side 22.

Det andet område, som i forbindelse med kommuneaftalen er interessant for os, er naturligvis det sociale område. Her havde KL bedt om 2.5 milliarder kroner, men fik 1.3 milliard. Vi kan læse os frem til, at både regeringen og KL ønsker, at udgiftsudviklingen skal bremses. Og det er netop handicapområdet, som der tænkes på, for kommunerne oplever, at udgifterne stiger. Modsat ser vi mange besparelser og oplever

mange eksempler på, at serviceloven ikke overholdes. Det er helt klart, at forventningsafstemningen kommunerne og borgeren imellem ikke er foretaget.

Kommunernes redegørelser på området er ikke brugbare på grund af for stor usikkerhed om de oplyste tal. Men

det er et faktum, at sagsbehandlingen i al for mange tilfælde ikke er i orden. Det handler om:

- for lange sagsbehandlingstider, som gør tilværelsen uudholdelig for mange borgere.
- borgere, der selv skal kende loven ned i detaljer, for at være sikre på at få noget ud af at henvende sig til det kommunale system.
- om urimeligt lange ventetider. F.eks. på tilbud til småbørn, undervisningstilbud, boliger, på pensionsafklaring og meget andet. Det er helt uholdbart, og tiden er inde til at kræve en ventetidsgaranti også på det sociale område.

Så der er rigeligt at tage fat på i den kommunale valgkamp.

Med indgåelsen af kommuneaftalen er mange interessegrupper på udkig efter milliarderne

UTILGIVELIGT

Sørens død var en procedurefejl

I 27-årige Sørens mappe stod der, at Rendbjerghjemmets personale altid skulle have krampe-medicin med og kunne ringe 112, hvis de tog ham med på tur. Men medicinen var ikke med i bussen den junidag, da to pædagogstuderende kørte af sted med en lille flok beboere. Derfor døde Søren i bussen

Videobåndene i Sørens barndomshjem fortæller hver deres historie om ham. Søren, der pjatter med vennen Henrik. Søren, der går tur gennem Haderslev. Søren, der nyder kanalrundfarten i København. Søren, der leende pakker gaver op på sin fødselsdag.

Men det er kun på videobåndene, at man i dag kan opleve Søren. På grund af en personalefejl døde Søren Dyregaard tragisk af et epileptisk krampeanfald i en bus den 9. juni 2007. En ulykke, der ikke burde kunne ske. Og en ulykke, som Sørens forældre, Mix Dyregaard og Ove Stets fra Haderslev, føler er blevet behandlet med skræmmende ligegyldighed i forløbet bagefter.

- Det, der går igen, er oplevelsen af manglende interesse. At der ikke lige var styr på hans medicin. At der ikke straks blev ringet 112. At der ikke lige blev ringet til os med det samme. Søren var "bare en handicappet, der døde", det rørte dem ikke noget videre. Sådan har vi følt det, siger Ove Stets.

Helt fra Søren blev undfanget, var hans liv omgæret af uheld. En bil påkørte Mix, mens hun var gravid, så hun fik rattet i maven, og derved blev Søren født med en hjerneskade.

Knap to år gammel udviklede Søren Dyregaard epilepsi, og det lå fast, at han nok aldrig ville komme meget videre end sit intelligensniveau på to-tre år. Men han var en dejlig livsglad dreng, og når Ove Stets hver dag gik den sædvanlige tre timer lange gåtur rundt i Haderslevs gader med sin søn, udviklede de to nogle helt specielle, stærke bånd.

KRAMPER PÅ BROEN

Søren boede hjemme, men blev hentet og kørt ud på et værksted for udviklingshæmmede hver dag, og én uge i måneden var han i aflastning på Rendbjerghjemmet i Egersund ved Sønderborg.

- Som forældre tænkte vi meget over, at Søren var væk fra os de dage, og om det var rigtigt af os med den aflastning. Vi nåede frem til, at han var glad for udflugterne på institutionen, og at han jo skulle vænnes til at kunne være væk fra os, siger Mix.

Rendbjerghjemmet ligger ude på landet, hvor der ikke foregår så meget, men

for at kompensere for dét tager personalet ofte beboerne med på en bustur på 15 kilometer ind til Sønderborg. Busturene var et lyspunkt for Søren, der både nød at køre i bus og at komme ud

og få oplevelser. Men en dag i starten af juni 2007, få dage før Sørens 28 års fødselsdag, indtræffer ulykken.

To pædagogstuderende tager denne dag Søren og fire andre udviklingshæmmede fra Rendbjerghjemmet med på udflugt i minibussen. De har en god dag. Der bliver taget gruppebillede

fra kajen i Sønderborg, hvor Søren står og fjoller, men få timer efter rammes han af et af de epileptiske krampeanfald, som han før har fået, og hvor han ved fortsat krampe skal behandles akut med stesolid og 112-opkald.

Søren får anfaldet, mens bussen er på vej over broen, der forbinder Als med Sønderborg, og de pædagogstuderende aner ikke, hvad de skal gøre, men ringer hjem til Rendbjerghjemmet. Herfra får de besked på bare at komme hjem til aflastningshjemmet hurtigst muligt.

På grund af en personalefejl døde Søren Dyregaard tragisk af et epileptisk krampeanfald i en bus den 9. juni 2007

Mix Dyregaard og Ove Stets

Hvorfor ringede de ikke 112? Hvorfor? Det er dét spørgsmål, der bliver ved og ved med at køre rundt inde i mit hoved

- Det groteske er, at de kører lige forbi Sønderborg Sygehus. Skummet står om munden på Søren, men ingen tænker på at gøre andet end at køre hjem. Hvis de havde læst hans papirer, ville de vide, at de straks skulle give ham stesolid og ringe 112, siger Ove.

- Hvorfor ringede de ikke 112? Hvorfor? Det er dét spørgsmål, der bliver ved og ved med at køre rundt inde i mit hoved. Vi havde jo skrevet helt tydeligt i Sørens papirer på Rendbjergghjemmet, hvad de skulle gøre i sådan en situation, siger Mix.

BLEV KONTAKTET SENT

15 kilometer senere ankommer bussen til Rendbjergghjemmet. Sørens kramper er taget til undervejs. Falck bliver tilkaldt, men da de kommer, er Søren allerede død. I bussen. De forsøger genoplivning, men der er ikke noget at gøre. Først 12 timer senere får Mix og Ove den frygtelige besked. De er i København, hvor de er til fest og skal overnatte hos noget familie, men så er der pludselig en besked på deres anden søns, Uffes, telefonsvarer.

Mix ringer tilbage til Rendbjergghjemmet og får oplyst af nattevagten, at Søren er

død ved en krampe og er kørt til Sønderborg Sygehus.

Da meldingen siver ind hos hende den lørdag aften i København,

ramler hendes og Oves verden. Ligesom den gør for Søren's storebror, den tre år ældre, normalfungerende Uffe. Søren er død. Hvordan kunne det ske?

- Jeg begriber ikke, at vi fik så sent besked. At Rendbjergghjemmet ikke havde fået kontakt til os tidligere på dagen. De forklarede senere, at de ikke havde vores mobilnumre. Det burde de have. Det står i hans papirer, siger Mix.

Forældreparret afbryder deres planer i København og kører tidligt næste morgen til Sønderborg, hvor de kan få lov til at se deres søn i kapellet på hospitalet. Det viser sig, at ingen embedslæge endnu har tilset Søren for at opklare den præcise dødsårsag. Og det skal blive starten på et forløb efter dødsfaldet, der nærmer sig absurditeten i Søren's unødvendige død.

- Det var som om, ingen tog hans død alvorligt. Som om, at den slags måtte

man forvente. Vi hørte for eksempel ikke noget fra Rendbjergghjemmet, før vi selv ringede derud og bad om et møde, siger Ove.

MANGLENDE PAPIRER

Da mødet kommer op at stå fire dage senere, oplever forældreparret det som en formalitet, der skal overstås. Med til mødet er forstanderen og en socialrådgiver fra Rendbjergghjemmet.

- De havde sammenskrevet forløbet og kaldt det en dagbog. Vi ville gerne vide præcis, hvad der skete under køreturen og bad derfor flere gange om et møde med de pædagogstuderende, der havde været med i bussen. Men det kunne ikke lade sig gøre, siger Ove Stets.

Den ene studerende får psykologhjælp oven på ulykken, og heller ikke senere mener man, at det er en god idé, at de to studerende møder forældrene. Mix og Ove er også overraskede over, at der ikke var bedre styr på indholdet i Søren's informationsmappe.

- Da jeg endelig talte med den kvinde, som havde haft vagten den aften, sagde

hun "Det må du undskylde. Jeg ser først nu, at du var i København", fortæller Mix.

Forældreparret har stadig brug for at få placeret et ansvar, og de kan ikke forstå, at sagen så hurtigt bliver lukket. Ingen skal tilsyneladende stå til regnskab eller have en påtale. Ingen praksis skal laves om.

De kontakter Sønderborg Kommune for at finde frem til dem, der fører tilsyn med aflastningshjemmet, men bliver sendt videre til Rendbjergghjemmets bestyrelse med henvisning til, at Rendbjergghjemmet er en selvejende institution. Bestyrelsen virker forstående, men vil ikke gå yderligere ind i sagen.

På opfordring fra Landsforeningen LEV tager de kontakt til embedslægeinstitutionen, der foretager en undersøgelse af hændelsesforløbet, og ved at søge aktindsigt i sagen finder forældreparret ud af, at Rendbjergghjemmets oplysninger om Søren er en håndskrevet mappe med op til ti år gamle papirer.

Forældrene får også afhøringsprotokollerne fra politiet, og her kan de se, at der er forskel på indholdet i afhøringerne, og på, hvad de har fået at vide. Der er

uoverensstemmelser i mellem, hvornår minibussen var tilbage. Der er uoverensstemmelser i mellem, om man har givet Søren stesolid eller ej, da man er kommet tilbage til Rendbjergghjemmet. Og der er uoverensstemmelser i mellem, om Søren blev forsøgt genoplivet i eller uden for bussen.

NØDT TIL AT HAVE ADVOKAT

De mange uklarheder har gjort Mix og Ove utrygge og vrede.

- Der er ingen konsekvens ved at glemme at have medicin med i bussen eller undlade at ringe 112, selv om det resulterer i et andet menneskes død. Jeg bebrejder mig selv, at vi ikke har brugt en advokat. Så var de blevet hudflettet, indtil det helt præcise forløb var på plads, og vi kunne finde ud af, om de løj. Det kedelige er, at man er nødt til at have en advokat for at finde ud af det, siger Ove.

Mix og Ove får aldrig lov til at få den lange snak med personalet, som de stadig føler, de har brug for, for at få nogle huller til at lukke sig.

Ud over dét ønsker parret også at ændre på nogle ting i systemet, så forløbet ikke vil gentage sig for en anden familie. Der skal være styr på medicinbehandlingen. Et dødsfald skal behandles med stor værdighed og prompte samtale. Oplysninger skal ikke være modstridende. Og så drømmer de stadig om at nå til bunds i sagen om deres søns død.

- Vi var glade for Søren. Det er jo klart, at han var hjerneskadet, men vi elskede ham for den, han var. Og jeg er ekstra ked af det, fordi samme dag, som han døde, gik jeg på pension. Så skulle vi til at være meget mere sammen, Søren og jeg. Jeg ville hente ham hver dag og have endnu mere tid til ham, siger Ove.

Deres reol med videofilm, som Søren er med på, bliver aldrig større. Men kærligheden til sønnen

og minderne om ham er så stærke, at de ikke brænder ud. Heller ikke selv om de arbejder mod et system, der allerede synes at have glemt ham.

De mange uklarheder har gjort Mix og Ove utrygge og vrede

Bostedet: Det burde ikke kunne ske

Sørens medicin skulle have været med i bussen, og der burde være ringet 112 noget før. Rendbjergghjemmet beklager dybt hændelsen og har nu indført elektroniske skemaer, så oplysningerne er lettere at finde

"Sørens medicin skal altid medbringes, hvor han er". Der er ikke noget at tage fejl af. Sætningen står i Søren Dyregaards mappe på Rendbjergghjemmet, skrevet med håndskrift af hans mor, Mix Dyregaard, og den stod der også den juni dag i 2007, hvor to ansatte fra aflastningshjemmet tog Søren Dyregaard med på tur. Uden hans medicin.

- Det burde ikke kunne ske, at medicinen ikke kommer med. Både dagens vagthavende og de to pædagogstuderende, der tog Søren med på tur, kendte ham godt, kendte hans papirer og skulle have husket det. Den dag skete det værst tænkelige, og vi kan ikke undskylde det nok, siger forstander på Rendbjergghjemmet, Niels Ole Bennedsen.

Bostedets stedfortræder, Gerda Christensen, forklarer, at alle ansatte har gennemført et medicinkursus, og at de ved starten af deres ansættelse får udleveret en velkomstmappe, hvor de bliver gjort opmærksom på deres forpligtelser:

- Jeg går da ud fra, at de kigger i den velkomstmappe. Der står der, at de skal holde sig orienteret i beboernes oplysningsmapper, og ved sådan en udflugt

burde de lige have kigget i hans mappe, eller den vagthavende skulle have mindet dem om at få Sørens medicin med, siger hun.

RINGEDE 112 FOR SENT

Men selv hvis medicinen retsmæssigt havde været med i bussen, ville det måske ikke have været muligt at give Søren den. Medicinen skulle føres ind gennem endetarmen, og da Søren var stor og minibussen lille, og Søren havde krampes, havde det været svært, mener ledelsen på Rendbjergghjemmet.

Derimod ville et hurtigere opkald til 112 sandsynligvis kunne have gjort en forskel. Sørens første krampes under busturen var ikke usædvanlige, men da krampeserne få minutter efter tog til, burde de to studerende have ringet 112 øjeblikkeligt. I stedet ringede de hjem til Rendbjergghjemmet, hvorfra man gav dem besked på at fortsætte køreturen hjem, og først da bussen holdt foran Rendbjergghjemmet, blev der ringet efter en ambulance.

- Man kan spørge sig selv: Hvorfor ringede de ikke 112 noget før? Eller havde vendt bilen og kørt ind til Sønderborg Sygehus? At vende på den stærkt trafikerede vej havde nok været uforsvarligt, for der sad jo også fire andre beboere i bussen. Men der er ingen tvivl om, at når man ser tilbage, skulle der være ringet til vagtcentralen meget tidligere. Så kunne bilen have holdt ind, og

ambulancefolkene kunne være gået i gang, siger Niels Ole Bennedsen.

Det, der skulle have fået personalet til at handle, var, at Sørens krampes var værre end normalt. Hans epileptiske anfald var ikke unormale og gik som regel over af sig selv. Men da Sørens krop begyndte at ryste ekstra voldsomt undervejs i bussen, skulle der være taget affære nu og her.

GAMLE INFORMATIONER

Rendbjergghjemmet påtager sig ansvaret for, at forløbet frem mod Sørens død ikke var optimalt. Da Søren Dyregaard afgik ved døden, var det en hændelse, der sendte rystelser gennem hele Rendbjergghjemmet, og en af de nye forholdsregler er en elektronisk journalføring, hvor også aftalerne om medicin klart fremgår.

- Vi har fået kritik for ikke at få fat på forældrene før sent lørdag aften, hvor Søren havde været død i næsten 12 timer, og det er også meget uheldigt. Ligesom det er dybt beklageligt, at

det er en nattevagt og ikke os, hun snakker med. Det er jo forfærdeligt ikke at kunne få fat i forældrene, men alle numre, som de havde opgivet i oplysningsmappen, blev prøvet. Politiet satte en seddel op på deres hus, og der blev skrevet en mail til forældrene. Vi troede, de var på ferie i Grækenland, siger Niels Ole Bennedsen og fortsætter:
- Og når jeg nu ser, hvor mange femseks år gamle informationer der står

Da Søren Dyregaard afgik ved døden, var det en hændelse, der sendte rystelser gennem hele Rendbjergghjemmet

om Søren i hans oplysningsmappe, og meget af det med håndskrift, kan jeg godt forstå, at det har været uoverskueligt for personalet.

Forældrene siger, at der stod et nummer i oplysningsmappen, som de kunne træffes på i København. Hvorfor ringede I ikke på det?

- Nu var jeg ikke selv på vagt, men jeg er sikker på, at personalet har forsøgt alle numre i mappen. Desuden havde vi politiet ude at sætte en seddel op på deres dør, siger Niels Ole Bennedsen.

TID GÅR FRA BEBOERE

Netop for at forbedre tilgangen til information om beboerne har Rendbjerg-hjemmet indført elektroniske oplysninger, som sideløbende med de fysiske mapper holder beboernes oplysninger ajour. Herunder medicinoplysninger. I 2006 blev bostedet under et kontrolbesøg af embedslægen opfordret til at udarbejde en skriftlig instruks for medicinhåndtering, og Rendbjerg-hjemmet håber på, at en lignende fejl aldrig kan ske igen:

- Fordelen ved det elektroniske system er, at oplysningerne altid er opdaterede og lette at læse, og så indeholder de meget mere information end papirmapperne. Ulempen er, at vi skal bruge langt mere tid på administration for at skrive i mapperne, og den tid går fra beboerne, siger forstanderen.

Han har brugt meget tid på at tale med sine ansatte oven på sagen med Søren Dyregaard. Om hvordan de kan undgå lignende hændelser i fremtiden. Men også om, at sagen ikke må bremse de ansatte i deres arbejde:

- Sagen har været hård for personalet, og det tog nok cirka et år, før den var bearbejdet. Man skal også passe på, at de andre ansatte ikke bliver bange for at gøre deres arbejde og bange for at tage beboerne med ud på tur. Søren så jo ud til at være normalt tilpas om morgenen, og skulle vi køre ind på sygehuset ved hver enkelt krampe, ville beboerne også blive traumatiserede. Det er den der balance, og den kan være svær, siger Niels Ole Bennedsen.

Tilsyn er uforandret

Fordi Rendbjerg-hjemmet er en selvejende institution, fører kommunen tilsyn med bostedet

Sønderborg Kommune har valgt at lade embedslægen besøge en række institutioner hvert år, heriblandt Rendbjerg-hjemmet, og socialudvalgsformand Preben Storm (A) mener, at tilsynet er godt nok.

- Dødsfaldet i 2007 er en utrolig trist historie og naturligvis en episode, man skal gøre alt for at undgå. Jeg vil dog mene, at vores tilsyn med Rendbjerg-hjemmet er, som det skal være. Siden sommeren 2007 er der foretaget tre tilsyn, ligesom der skulle, siger Preben Storm.

Men hvad med tiden før 2007? Er der ikke noget galt, når embedslægen i 2006 opfordrer Rendbjerg-hjemmet til at gå sin medicinhåndtering efter i sømmene, men et år efter dør en beboer, i forbindelse med at hans medicin ikke var med på udflugt, og der ikke blev ringet 112 tidligt nok?

- Mit indtryk er, at der generelt er godt styr på medicinhåndteringen. Hvis der havde været et eller andet, embedslægen ikke var tryk ved, er jeg sikker på, at der var blevet rettet henvendelse til os om det. Når dødsfaldet så alligevel sker, er det meget uheldigt, og ingen kan lægge hovedet på bloggen og garantere, at den slags ikke sker.

Der blev ikke givet nogen sanktioner mod Rendbjerg-hjemmet efter episoden. Hvordan skal forældre være trygge ved at sende deres børn af sted til bostedet, når der ikke er blevet givet en påtale eller lavet strammere retningslinjer?

- Politiet har været inde i sagen og bagefter valgt at henlægge den. Og embedslægen har stillet en række spørgsmål, som bostedet har svaret på, og har derefter ikke foretaget sig yderligere. Vi må bero på deres vurdering af, at sagen dermed er lukket. Der er ingen tvivl om, at sagen har berørt dem meget på bostedet, og at de gør deres ypperste for, at det ikke sker igen.

Alle vores arbejdspladser fik nye systemer ved kommunesammenlægningen 1. januar 2007, og vi er stadig i en omstilling, men sådan noget som medicin-håndtering vil jeg anbefale institutionerne at få god styr på. Bedre, end der var i denne sag. Det er meget vigtigt med opfølgning, og at man ikke har papirerne liggende i en papkasse

Kirsten Nissen, forbundsformand i Pædagogernes Landsforbund

ANSVAR

Pædagoger og medicin er en gråzone

Når pædagoger doserer medicin, arbejder de i princippet under Sundhedsloven, men kan ikke blive holdt til ansvar under den. Det gør det svært at straffe for forkert medicin-håndtering

Dødsfald, som måske kunne være undgået, har det med at samle sig stor bevågenhed og opfølgning i systemet, og også Søren Dyregaards død på RendbjergHjemmet den 9. juni 2007 gav anledning til embedslæge-spørgsmål, politiundersøgelse og møde i bestyrelsen for RendbjergHjemmet.

Men når fejlen skal analyseres og ansvaret placeres, ramler sagen ind i lidt af en juridisk Bermuda-trekant. For det første er det svært at slå ned på de to studerende, der var med Søren

Dyregaard i bussen den dag, og som, efter rådførelse med den vagthavende pædagog på RendbjergHjemmet, valgte at vente med at gribe ind. Socialpædagoger arbejder nemlig normalt under Serviceloven, og når de i forbindelse med medicin-håndtering bevæger sig ind på sundhedspersonalets område, kommer de pludselig til at arbejde under Sundhedsloven, men kan ikke blive holdt til ansvar efter den.

- I denne sag er der tale om pædagog-studerende, og de er uautoriserede

sundhedspersoner og falder derfor ikke ind under Sundhedsloven. De ville højest kunne straffes efter Straffeloven. Men problemet er, at mange socialpædagoger arbejder under Sundhedsloven, uden at være klar over det, og deres ledelse er heller ikke klar over det. Så er de ikke gearret til for eksempel medicin-håndtering, og pludselig går det galt, siger embedslæge i Syddanmark, Henrik Kirkeby.

VARIERENDE TILSYN

Det var Henrik Kirkeby, der foretog tilsyn

Elektroniske journaler er både godt og skidt

En del bosteder er begyndt at bruge et elektronisk system til at føre beboernes oplysninger, herunder forældrenes beskeder om medicin, ind i. Systemet sikrer, at oplysningerne er letlæselige, og at man hurtigt finder de seneste tilføjelser.

Men de mange indtastninger ved computeren har også en bagside. Dels går der tid fra samværet med beboerne, når personalet skal sætte sig ved computeren, og som en slags overgangsperiode benytter mange bosteder lige nu både

den elektroniske mappe og den gamle papirmappe, dels kan der være fordele ved papir-udgaven, som den elektroniske ikke har:

- Man skal ikke tro, at alting automatisk bliver lettere med elektronisk journalisering. På de digitale sider ser man kun lige det skærbillede, man er inde på, mens man i papirappen får bladret flere ting igennem. Det er akilleshælen ved det digitale system, at det kræver meget stor viden, siger embedslæge Henrik Kirkeby.

På Social- og sundhedskontoret i KL slår konsulent Rigmor Lond fast, at bostederne lige så gerne må skrive oplysninger ned i hånden, som de må skrive dem på computeren.

- Der er ingen formkrav til, om man skriver oplysningerne elektronisk eller i hånden. Det skal først og fremmest være et system, der fungerer. Hvis ledelsen for eksempel ikke kan bruge en pc, nytter elektroniske dokumenter jo ikke noget, siger hun.

med Rendbjergghjemmet i 2006, hvor han anbefalede bostedet at få mere struktur på sin medicin håndtering. Da Søren Dyregaard døde et år senere, var det også Henrik Kirkeby, der skulle undersøge sagen.

- Oplysningen om, at krampe-medicinen altid skulle medbringes, stod det forkerte sted. Det burde stå på medicin-skemaet, som hænger i beboerens værelse, for så ved alle det altid. Og så er der reglen om, at en ansat kun må påtage sig en sundhedsmæssig opgave, hvis han eller hun kan udføre den korrekt. Her skulle de studerende enten have sagt fra – hvis de for eksempel ikke var vant til at give medicin i numsen – eller de skulle have sikret sig at have medicinen med på turen, siger Henrik Kirkeby.

Derudover er sagen yderligere mudret af, at der ikke er nogen klar facitliste over, hvordan bosteder sikrer sig en høj standard i deres medicin håndtering. Der findes ganske vist minimumskriterier for håndteringen, men det er op til bostedets ledelse at få sine ansatte klædt på til ansvaret i det daglige.

Og endelig er det kun plejehjem, som fra statens side er pålagt faste kontrolbesøg. Ikke handicap-institutioner.

Tilsynet med en selvejende institution som bostedet Rendbjergghjemmet har siden strukturreformen i 2007 ligget hos Sønderborg Kommune, og her har man bedt embedslægefunktionen lave jævnlige tilsynsbesøg, men det er kommunens eget valg.

- Der er ikke noget lovkrav om, hvordan kommunerne laver deres tilsyn med handicap-institutionerne. På det punkt er der udpræget selvstyre i kommunerne, siger Kirsten Brøndum fra Indenrigs- og Socialministeriet.

GODT FORMYNDERI

I Socialpædagogernes Landsforbund forklarer socialfaglig konsulent Ditte Sørensen, at kommunerne oven på kommunesammenlægningen i 2007 har haft svært ved at indhente al den viden og struktur, som amterne førhen havde om handicap-institutionerne. Blandt andet lavede amterne dengang medicinkurser og forlangte oftere lægetilsyn på bostederne.

- Der var måske mere formynderi dengang, men også mere tjek på hver enkelte beboer, siger hun. - I den konkrete sag er der tale om en fodfejl fra personalet. Hvis du har en person med epileptiske anfald, skal du selvfølgelig vide, hvad du skal gøre. Her skal bostedets ledelse sørge for, at personalet har de rigtige kompetencer, og lægen, der har udskrevet medicinen, skal sikre sig, at medicinen vil blive givet, siger Ditte Sørensen.

EBBERØD MUSIKFESTIVAL

Kom i rigtig god tid... så kan i få det hele med...

KL. 12.30

Tirsdagsensemblet

Spiller musik fra nær og fjern

KL. 14.30

Peter og De Andre Kopier

Her får i GASOLIN for alle pengene

KL. 16.30

Keld og Hilda

Disse to kender vi vist, ik' skönt at se dem igen

De 3
dejlige
klovner
fra:
**"CIRKUS
LUNA"**
underhol-
der i alle
pauserne.

Sweethearts

KL. 18.30

Og her får vi den gode gamle dansktop i en ny indpakning... hold på hatten....

Tid: Onsdag den 12. august, 2009, fra kl. 12.00–20.00

Sted: Ved Ebberød Kulturhus, Sophie Magdelenesvej 9, Birkerød

Prís: Forhåndstilmelding kr.: 220.00. Ved indgangen kr.: 250.00

Tilmelding: via vores hjemmeside: Ebberoedkulturhus.dk

Tlf.: 45 81 47 50

-- dit sted --

Nu dækkes skader på høreapparater

HANDI Hændelsesforsikring er nu udvidet til også at omfatte skader på høreapparater.

Dækningen omfatter fra 15. maj 2009 skade på eller tab af høreapparater, opstået ved beskadigelse, ødelæggelse eller tyveri. Dette indebærer, at man får erstatning for rimelige og nødvendige udgifter til reparation eller udskiftning af høreapparatet.

Kun høreapparater købt inden for de seneste 48 måneder før skadestidspunkt-

et dækkes, når dokumentation for købstidspunkt indsendes sammen med skadesanmeldelse.

Erstatningen udgør 75 procent af skadesudgiften, dog maksimalt 10.000 kroner pr. beskadiget høreapparat inden for en 12 måneders periode.

Der dækkes ikke almindelig slidtage, gradvis forringelse, skade som følge af fugt, sved og voks. Såfremt der er mulighed for erstatning fra anden side, bortfalder dækningen.

Man skal altså blot have en HANDI Hændelsesforsikring (=ulykkesforsikring), der jo selvfølgelig også stadig udbetaler erstatning, hvis man kommer til skade med tænder, krop eller briller.

Hvis du som handicappet ikke allerede har en Hændelsesforsikring, så er der endnu en fordel ved at tilmelde sig og sikre sin økonomi mod uforudsete udgifter.

Se også vor hjemmeside:
www.handiforsikringservice.dk

HANDI Forsikringservice, Kløverprisenvej 10 B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9640, handi@lev.dk

LEV støtter miljøet og børnene

Gamle mobiltelefoner, Landsforeningen LEV og børneulykker.
Hvad har det med hinanden at gøre? En hel del, faktisk. For LEV støtter et nyt projekt, som Børneulykkesfonden har iværksat om indsamling af gamle mobiltelefoner. Indtægterne går til fondens arbejde med at forhindre børneulykker

AF ARNE DITLEVSEN ■

Hvor mange af os har ikke en gammel mobiltelefon liggende hjemme i rode-skuffen? Nu er der en god lejlighed til at få ryddet op i skuffen – og komme af med telefonen. Børneulykkesfonden har indgået et samarbejde med firmaet FlipSwap om frem til oktober at indsamle de gamle telefoner.

FlipSwap, der er en ledende leverandør af miljørigtige såkaldte trade in og recykling af mobiltelefoner, videresælger telefonerne i 3. verdenslande. Her er der et stort marked for brugte mobiltelefoner, da de er langt billigere end nye. Samtidig sender FlipSwap de telefoner,

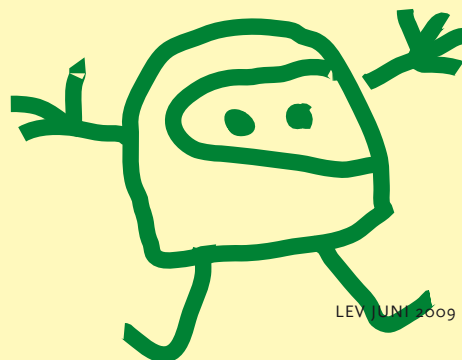
der ikke kan genanvendes, til recykling for at sikre, at de ikke ender i en skraldespand.

Børneulykkesfonden tjener i gennemsnit 40 kroner pr. indsamlet mobiltelefon. De penge går til refleksveste til børnehaver og skolebørn, forebyggelse og forskning af idrætsulykker samt information til børn og forældre om forebyggelse af børneulykker.

Behovet for at nedbringe antallet af børneulykker er desværre stort, da der hvert år kommer 170.000 børn på skadestuen mellem 0-14 år. Den hyppigste dødsårsag blandt børn i alderen 0-19 år er ulykker.

LEV støtter sammen med en række andre virksomheder og organisationer kampagnen "Vi passer på miljøet og børnene – doner din mobiltelefon og støt Børneulykkesfonden". Det sker helt konkret ved, at foreningen har fået en indsamlingsboks, som står i sekretariatet på Kløverprisenvej 10B, 2650 Hvidovre. Så hvis man ønsker at bidrage til det gode formål, så send eller aflever jeres gamle mobiltelefon til LEV.

Børneulykkesfonden er stiftet af Codan og H.C. Andersen Børnehospital, der hører under Odense Universitetshospital. Få mere at vide om kampagnen og fonden på www.borneulykkesfonden.dk

Drømmen gik i opfyldelse – i praktik på en politistation

En politistation er uniformer, pistoler, anholdte og afhøringer. Men det er også en dagligdag med en masse praktiske funktioner, der skal fungere. Det oplevede Mathias Matzen på nærmeste hold, da hans store drøm om at arbejde på en politistation gik i opfyldelse i form af to ugers praktik som servicemedarbejder

- Vi hygger os med det og giver hinanden noget røg. Mathias hedder jo Matzen til efternavn, så der gik ikke lang tid, før vi kaldte ham M&M's, siger Finn Bramm med henvisning til de små kulørte chokoladepastiller.

Mathias smiler af Finn Bramms bramfrie snak. Mathias har været i erhvervspraktik hos Nordsjællands Politi i Hillerød i snart to uger. Og han er tryk. Tryk ved Finn Bramm, som har været hans personlige mentor i de to uger. Og tryk ved at færdes på politistationen.

For Mathias er det at arbejde på en politistation en gammel drøm, som er gået i opfyldelse. Og drømme kan blive virke-

lige – i hvert fald når man som Mathias går på den tre-årige ungdomsuddannelse på Specialundervisningscentret Egedammen i Hillerød.

ARBEJDE MENS MAN VENTER

Finn Bramm er servicemedarbejder på politistationen. Hans mål med Mathias' praktiktid har været at give den 19-årige unge mand så mange oplevelser som muligt. Så Mathias har flyttet reoler og skriveborde fra det ene kontor til det andet, hentet stjålne cykler, lært at betjene en frankeringsmaskine, kørt i politibil og meget mere. Og så har han lært noget om at være på en arbejdsplads.

- Det sociale er jo vigtigt. Og her har Mathias fra starten været en glad ung mand, som var nem at omgås. Rent arbejdsmæssigt har vi talt meget om, at vi jo er en travl arbejdsplads, så man kan godt lave noget, mens man venter. Så når vi har været oppe at aflevere en reol, så går vi ikke tomhændet ned, men tager en tom kasse, eller hvad det nu kan være, med ned. Det kalder jeg at arbejde, mens man venter.

Finn Bramm har også lært Mathias en række forskellige arbejdsfif, som at køre en vogn med drejhjul og at holde elevatordøren åben ved at sætte foden

i klemme. Som servicemedarbejder er det også vigtigt at kunne finde rundt på arbejdspladsen, så det har også været et mål, at Mathias har skullet lære den store politistation med de mange kontorer og lange gange at kende.

AT GIVE OG MODTAGE

Og jo, det tager tid at være mentor for en ung mand som Mathias. Finn Bramm siger:

- For mig har det ikke været tyngende. Jeg mener, at det er en opgave, som vi også skal løse. Men Mathias giver jo også os noget...

Finn har så også den ballast, at han som far til en datter med udviklingshæmning ved, hvad det vil sige at være udviklingshæmmet, og hvad man kan kræve af en person med udviklingshæmning.

For Mathias har det været to spændende uger:

- Jeg har lært en masse ting og en masse mennesker at kende. Det er gode kollegaer, siger han.

Nu er Mathias Matzen tilbage på skolebænken – en stor erfaring rigere. Og forhåbentlig lidt bedre rustet til at finde ud af, hvad han skal kaste sig over, når skoletiden udløber om et år.

EN ÅBEN ARBEJDSPLADS MED ET SOCIALT ANSVAR

For Nordsjællands Politi i Hillerød er det ikke nyt, at have "anderledes" medarbejdere som Mathias Matzen. Det fortæller Henrik Vandborg, der er logistikchef i Nordsjællands Politi.

- Vi er en åben arbejdsplads, og der skal være plads til alle. Så når vi har mulighed for det, beskæftiger vi gerne unge mennesker som Mathias, så vi kan være med til at give dem en ballast, de kan bruge videre i livet, siger Henrik Vandborg, der dog heller ikke er blind for, at det også er god reklame for politiet at vise den side af deres virke.

Han kan fortælle om adskillige eksempler på, at lidt skæve eksistenser har fundet et springbræt til arbejdsmarkedet via forskellige former for skånejobs hos politiet.

Umiddelbart tror Henrik Vandborg dog ikke, at man på stationen i Hillerød permanent kan overkomme at have udviklingshæmmede ansat. Men praktikforløb indimellem er han meget åben over for. Ligesom han heller ikke vil udelukke, at de vil medvirke til at give Mathias yderligere arbejds erfaring over en længere periode, hvis det skulle blive aktuelt.

Finn Bramm og Mathias Matzen

ANNONCE

Ny ungdomsuddannelse blev en øjenåbner

Fremtidsudsigterne er blevet meget mere varierede for unge udviklingshæmmede efter den nye ungdomsuddannelse har vist sin effekt

Eva Thomsen er afdelingsleder på CSU Egedammen i Hillerød, og hun er ikke i tvivl. Den lovpligtige ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, der trådte i kraft den 1. august 2007, har haft stor betydning. For den fordrer, at uddannelsesstederne tænker i andre baner end tidligere:

- Vi har ændret os og udviklet os med den nye lov. For det første er det af stor betydning, at uddannelsen nu er tre-årig. Det giver meget mere ro på og et helt andet forløb i det daglige. Der er både blevet tid til fordybelse, men også til at den unge kan få større udfordringer. Vi lærer den enkelte bedre at kende, eleverne lærer også sig selv bedre at kende. Der er også blevet meget mere fokus på at gøre uddannelsen erhvervsrettet. Det betyder samtidig, at vi har mere fokus på praktikken.

Eva Thomsen fortæller, at man på Egedammen også gør meget ud af at skabe et ungdomsmiljø for eleverne.

- Det er selvfølgelig utroligt vigtigt i den alder (eleverne er op til 25 år, red.) at have sociale kontakter. Så vi hjælper dem til at få kammerater samtidig med, at vi forbereder dem til livet efter skoletiden.

Til at fremme det sociale er der mange aktiviteter i det daglige, men også fester, lejrskoler og stævner spiller en stor rolle.

INDIVIDUELT FOKUS

Funktionsniveauet for eleverne på Ege-

dammens ungdomsuddannelse spænder ifølge Eva Thomsen fra elever, der ikke har et verbalt sprog til elever, der kan læse avisen. Det stiller naturligvis nogle store udfordringer til tilrettelæggelsen af undervisningen.

I tråd med retningslinierne for uddannelsen er den også på Egedammen individualiseret. Den bliver tilrettelagt individuelt for hver enkelt elev ud fra dennes potentialer, kompetencer og interesser. Hver elev får ved starten egne undervisningsmål, som bliver ændret og evalueret løbende igennem de tre år, uddannelsen varer. For en elev som Mathias har man således taget udgangspunkt i, at han er meget praktisk begavet. Han er god til at rydde op, holde orden etc. – og glad for det vel at mærke, hvad man blandt andet kan se af, at man på skolen ret hurtigt fandt ud af, at Mathias var meget interesseret i viceværtsagtige aktiviteter. Han opsøgte således selv pedellen på skolen for at hjælpe til.

Det har ført til, at det arbejdsområde er blevet en del af Mathias' uddannelse. Ud over at han frivilligt møder før skoletid om morgenen for at assistere pedellen, så har flere af hans timer også været koncentreret om viceværtsagtige aktiviteter, og han har været i praktik som pedelmedhjælper. Han har selvfølgelig også mere bredt orienterede timer med undervisning i dansk, matematik, samfundsfag, idræt etc., så han ikke bliver totalt enstregt.

Eva Thomsen

OM EGEDAMMEN

Der er i øjeblikket 80 ungdomselever, der kommer fra hele det gamle Københavns Amt, på CSU Egedammen. De er fordelt på tre uddannelsesretninger:

- **Ungdomsuddannelse for udviklingshæmmede**
Den 3-årige ungdomsuddannelse for udviklingshæmmede henvender sig til unge i 16-25 års alderen.
- **Unge med gennemgribende udviklingsforstyrrelser**
Den 3-årige uddannelse henvender sig til unge i 16-25 års alderen med autisme eller lignende kontaktforstyrrelser og generelle indlæringsvanskeligheder (udviklingshæmning).
- **Ungdomsuddannelse for unge med kontakt- og opmærksomhedsforstyrrelser**
Ungdomsuddannelsen henvender sig til unge mellem 16 og 28 år med behov for en individuelt tilretteagt uddannelse. Det er unge med specifikke indlæringsvanskeligheder (ADHD eller lignende opmærksomhedsforstyrrelser eller autismspektrumforstyrrelser).

Derudover tilbyder Egedammen en række kurser til blandt andre læsesvage, tidligt demente, tosprogede og unge og voksne med sindslidelser.

Læs mere om Egedammen på www.egedammen.dk

Borger, pårørende og personale

Fra trekantsdrama til samarbejde

- Hvordan?

Landsforeningen LEV afholder den 3. oktober 2009 landskonference i Vingstedcentret ved Vejle. Temaet er samspillet mellem mennesker med udviklingshæmning, pårørende og personale

Program:

09.00 - 09.30: Indskrivning + kaffe

09.30 - 09.40: Velkomst v/ Sytter Kristensen fmd. Landsforeningen LEV

09.40 - 10.50: Forumteater sætter scenen for dagens debat

Pause

11.10 - 11.45: Beskyttelse og frisættelse – en svær balance v/ dr.pæd. Birgit Kirkebæk

Frokost

13.00 - 13.45: Samarbejdets roller og positioner v/ psykolog Bo Hjelskov

Pause

14.00 - 15.00: Temadrøftelser (jf. beskrivelserne på side 21)

Pause

15.15 - 15.45: Ét løfte og ét ønske fra hhv. en pårørende, en udviklingshæmmed og en personale

15.45: Afrunding v/ Sytter Kristensen, fmd. Landsforeningen LEV

Tilmelding kan ske på
www.lev.dk
eller telefonisk til sekretariatet
på telefonnr.
3635 9696

Praktiske oplysninger

Pris for dagen inkl. forplejning er:

Medlemmer af LEV: 450,00 kr.

Ikke medlemmer: 750,00 kr.

Temadrøftelser:

A

Uden sprog – ingen stemme

At kunne give udtryk for sin mening, er en forudsætning for selvbestemmelse. Derfor er det nødvendigt vedvarende at arbejde for at forbedre mulighederne for kommunikation hos mennesker med udviklingshæmning. Debatten fokuseres på:

- Hvordan kommunikationsmuligheder kan komme i centrum for samarbejdet mellem pårørende og personale?
- Hvordan undgås konflikter om fortolkning af borgerens kommunikative udtryk?

B

Hvornår slutter opdragelse, og hvornår tager udvikling over?

Debatten fokuserer på forskellen på opdragelse og udvikling.

- Hvad er forskellen på at arbejde i det private kontra det professionelle domæne?
- Kan man forhindre forældre i at bedrive opdragende adfærd?

C

Trekantsdrama eller samarbejde

- Hvordan samarbejder vi med åbenhed og involvering i fokus?
- Hvordan lærer vi at anerkende hinanden som hhv. borger, pårørende og personale?
- Hvordan bevares "parternes" integritet og forskel i udgangspunkt for samarbejdet?

D

Så kan de lære det!

Debatten fokuserer på hverdagens pædagogiske tilgang samt ikke mindst, hvordan pårørende involveres i processen.

- Er selvbestemmelse en absolut størrelse?
- Skal forældre og pædagoger give slip?
- Lærer mennesker med udviklingshæmning af egne fejl, eller er forkerte beslutninger for risikable for mennesker med udviklingshæmning?

E

Hvordan gøres selvbestemmelse konkret, synlig og differentieret ud fra den enkeltes evner?

Debatten har fokus på tydelig kommunikation af, hvem der har kompetencen og ansvaret for hvad.

- Hvordan afgøres, hvad den enkelte selv kan bestemme, og hvad vedkommende ikke bestemmer?
- Hvem bestemmer, når borgeren ikke selv gør?
- Hvordan formidles disse abstrakte vurderinger til borgeren, pårørende og alle i personalegruppen?

F

Hvordan lærer man at blive beslutningsdygtig?

Ingen er født fuldt kompetente, hvorfor debatten fokuserer på personale og pårørendes rolle, når udviklingen går langsomt.

- Hører jeg, hvad du siger, eller hører jeg, det jeg forventer, du siger?
- Eller måske det jeg gerne vil have, du siger?
- Er det at blive beslutningsdygtig for besværligt for personale, pårørende såvel som for borgeren selv?

G

Krav er lig respekt!

Fokus for debatten er, hvordan positive og realistiske forventninger får mennesker til at vokse og øger deres integritet.

- Bliver man "doven" af, at der hele tiden er folk, som vil hjælpe?
- Kan man som udviklingshæmmed lære af andres erfaringer, eller skal man gøre dem selv?
- Hvad er det værste, der kan ske, hvis vi forventer for meget?

H

At vælge sine kampe med omhu

Debatten fokuserer på pårørendes evige kamp for deres børns livsvilkår. Dilemmaer i forhold til f.eks. et botilbuds normer.

- Det er vigtigt at overveje, hvad der er vigtigst for dit barn. Kan forældre gå i for små sko, når det handler om deres børns liv?
- Hvordan passer man på sig selv som pårørende?

I

Pårørendesamarbejde – fra politik til hverdag

Fokus for debatten er, hvordan man konkretiserer store ambitioner til daglig praksis.

- Hvilke faldgrupper møder man undervejs?
- Hvordan fastholder personale og pårørende hinanden – uden at det bliver konfliktstof?
- Hvordan fastholder vi politikerne?

Derfor er kommunalvalget vigtigt for dig!

Vi nærmer os med hastige skridt den 17. november, hvor der er valg til landets kommunalbestyrelser

Det er den kommune, du bor i, der har pligt til at tilbyde rådgivning og støtte (f.eks. økonomisk kompensation) til familier med udviklingshæmmede børn og voksne. Hvis der er brug for en indsats på regionalt niveau, er det stadig kommunen, som er bindeleddet til familien. Familien skal således altid henvende sig til kommunen for at få hjælp.

Derfor er kommunalvalget vigtigt for dig, enten du selv har udviklingshæmning eller er forælder til en person med udviklingshæmning. Det er her, du har mulighed for at påvirke handicappolitikken i din kommune, og det er nu, du skal stille kandidaterne og partierne de spørgsmål, der måtte have trængt sig på, siden kommunerne ved kommunalreformen overtog (næsten) hele handicapområdet.

De kommunale handicapråd er også afhængige af, hvilke kandidater der bliver valgt, da flere af de folkevalgte jo vil få en plads i handicaprådet. Det er i særdeleshed disse kommunalpolitikere, der de næste fire år bliver Landsforeringens og andre handicaporganisationers bindeled til den handicapolitik, der bliver ført i de enkelte kommuner, og som skal sikre, at den handicappolitik, der er blevet besluttet, rent faktisk bliver efterlevet i den daglige sagsbehandling.

Kommunalvalget skal være **vores** valg

Kommunerne administrerer langt de fleste tilbud og ydelser til mennesker med udviklingshæmning. Derfor er det ekstremt vigtigt for LEV og LEVs kredse at vise og fortælle om udviklingshæmmedes livsvilkår i valgkampen

Den 17. november ligger langt ude i fremtiden, men da det er dagen, hvor der afholdes kommunalvalg, er det for LEV som interesseorganisation ikke en dag for tidligt at tænke over, hvem, hvad og hvordan vi skal være synlige og påvirke de kommende kommunalpolitikere.

Hovedbestyrelsen har gjort de overordnede overvejelser og lægger i sit arbejdsprogram stor vægt på det kommende kommunalvalg.

Alt det, der skal ydes af støtte og tilbud for at give borgeren med udviklingshæmning de bedste rammer for et godt liv, beslutes i kom-

munen. Derfor er den 17. november en vigtig dag for vores politiske interessevaretagelse.

Det er altid en udfordrende øvelse at lægge en landsdækkende strategi for lokalpolitik. Vi ved godt, at kommunerne er forskellige, agerer forskelligt og har forskellige vilkår.

Sekretariatet vil forsøge at give redskaber og baggrundsmateriale, som kan bruges lokalt. Vi gør det så målrettet jeres kommune som muligt. Vi vil også lave materiale, som kan tilpasses den lokale situation.

Politiske mål

Hovedbestyrelsen har sat disse politiske mål for valgkampen:

- Der skal være opmærksomhed på den lokale boligsituation for borgere med udviklingshæmning
- Der skal være opmærksomhed på pligten til at tilbyde en ungdomsudannelse og herved at skabe et mere inkluderende lokalsamfund
- Der skal være opmærksomhed på, hvordan sagsbehandleren møder borgeren med udviklingshæmning, hvor udgangspunktet er retssikkerhed og respekt.

Vi anbefaler, at I allerede nu kigger på partiernes kandidatlistor og overvejer, hvem der skal have en indbydelse til besøg på et botilbud, hjemme hos jer, på et værksted, i specialbørnehaven eller lignende. De skal ud at se, høre og tale med dem, det drejer sig om.

Synligheds mål

Hovedbestyrelsen har opstillet disse mål for LEVs synlighed i kommunevalget:

- Mindst to af de valgte politikere i hver kommune skal kende LEV og have mødt mennesker med udviklingshæmning
- Alle kandidater skal præsenteres for LEV under valgkampen
- Lokalpressen skal behandle spørgsmål, som vedrører mennesker med udviklingshæmning under valgkampen

Vis dem jeres virkelighed og tag en kop kaffe efterfølgende, hvor I kan fortælle dem noget om for eksempel boligsituationen i jeres kommune, og hvordan I gerne ser området udvikle sig. Det personlige møde lønner sig.

Inviter eventuelt pressen med på besøgene, men ikke til kaffe-mødet efterfølgende. Og aftal det altid med den politiker I har inviteret og ikke mindst dem, I skal besøge.

ANNONCE

AF ALICE HASSELGREN, LEDER AF LEVs BØRNTERAPEUTORDNING ■

LEVs Børneterapeutordning fylder 10 år

LEVs børneterapeuter støtter og vejleder familien, hvis kommunen svigter

Kender du LEVs Børneterapeutordning?

LEVs børneterapeutordning er en gratis service til LEVs medlemmer med udviklingshæmmede børn i alderen 0-7 år. Der er mulighed for at få hjemmebesøg af en af LEVs børneterapeuter.

LEVs børneterapeuter har mange års erfaring med rådgivning og vejledning i forhold til de problemer, "nybagte" forældre med et udviklingshæmmet barn står med.

Børneterapeutordningen er en del af LEVs rådgivning. Vi består af 7 børneterapeuter på landsplan, samt en faglig leder og en administrativ koordinator.

Børneterapeutordningen skal ses som et supplement til de offentlige tilbud. LEVs børneterapeuter foretager ikke behandling, men yder rådgivning til

forældrene i hjemmet. LEV går ind og støtter og vejleder familien, hvis kommunen svigter sine forpligtelser.

Forældre, som kontakter LEV, efterlyser rådgivning og vejledning med henblik på at få hverdagen til at fungere bedre med et udviklingshæmmet barn i hjemmet. Forældrene føler ofte, at de selv skal være tovholder i deres egen sag. Endvidere ønsker mange forældre en uvildig vurdering af barnets ressourcer og udviklingsmuligheder. Flere forældre søger også vejledning til selv at stimulere deres udviklingshæmmede barn i hjemmet.

LEV har derfor valgt at tilbyde interesserede familier besøg af en børneterapeut. Børneterapeuten er en ergoterapeut eller fysioterapeut med specialuddannelse inden for børneområdet. Børneterapeuten kan rådgive

familien her og nu ud fra en faglig vurdering af barnets/familiens ressourcer og vanskeligheder, samt afdække barnets/familiens behov for en særlig indsats. Efter hjemmebesøget udarbejdes en rapport med børneterapeutens konklusioner og anbefalinger på særlige indsatsområder, der bør arbejdes videre med i familien og med barnet.

HVIS DU VIL VIDE MERE OM LEVs BØRNTERAPEUTORDNING

Send dine spørgsmål på en mail til boeraterapeuterne@lev.dk

Eller ring til Alice Hasselgren, faglig leder af LEVs Børneterapeutordning tirsdag kl. 14 -16, tlf. 3635 9608

Når kommunen **svigter**

Mangel på en sammenhængende børnepolitik. For lidt inddragelse af forældrene. Mangel på tværfaglige kompetencer. Sådan ser virkeligheden ud for mange forældre til et barn med udviklingshæmning, der søger hjælp og vejledning hos deres kommune

For at sikre et barn med udviklingshæmning lige muligheder for at udvikle sig, set i forhold til børn uden handicap, har det udviklingshæmmede barn typisk behov for en særlig støtte og indsats for at kunne udvikle færdigheder i overensstemmelse med barnets evner og forudsætninger. Det er kommunens overordnede ansvar og forpligtelse at sikre, at dette sker.

FORPLIGTENDE SAMARBEJDE MED FORÆLDRE

Ud fra Servicelovens generelle bestemmelser skal kommunen sørge for, at de opgaver og tilbud, der omfatter børn og deres familier, udføres i samarbejde med forældrene og på en sådan måde, at det fremmer barnets udvikling, trivsel og selvstændighed.

Dette gælder også for den målrettede indsats over for børn med udviklingshæmning.

FORÆLDRE INDDRAGES FOR LIDT

LEVs erfaring er desværre, at forældre ikke i tilstrækkelig grad inddrages i det vigtige samarbejde med de professionelle omkring barnets udviklingsmuligheder. Forældrenes kontakt til de professionelle er mangelfuldt eller ikke eksisterende. Det kan gøres meget bedre.

KOMMUNERNE SKAL UDARBEJDE EN SAMMENHÆNGENDE BØRNEPOLITIK

En sammenhængende børnepolitik gælder for alle børn og unge – også for børn og unge med handicap, som har særlige behov for støtte. Bestemmelsen understreger, at den særlige indsats over for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne skal ses i tæt sammenhæng med og bygge på de generelle tilbud.

Det vil sige, at lovgivningen som udgangspunkt lægger op til, at kommunerne i deres sammenhængende børnepolitik skal have fokus på at inkludere børn med særlige behov i almindelige dagtilbud. I dagtilbuddet ligger så muligheden for sideløbende at tilrettelægge en indsats efter det enkelte barns behov, for eksempel træning. Kommer der børn, som har brug for meget specialiseret støtte, skal det fagligt vurderes, om barnets handicap er af et sådant omfang, at det vil gavne barnet at flytte til en anden institution med specialiserede tilbud.

Bestemmelsen om en sammenhængende børnepolitik skal styrke det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde og være med til at sikre en tidlig indsats på tværs af sektorer.

Bestemmelsen peger på kvaliteter som rummelighed og plads til forskellighed i det almene system.

VIGTIGT MED SPECIALVIDEN

LEVs holdning er, at implementering af børn med særlige behov i det almene system kan have mange positive sociale gevinster. Det er dog fortsat vigtigt med specialviden og tværfagligt samarbejde i de miljøer, hvor børn med særlige behov får deres dagtilbud.

Alle børn har i førskolealderen ret til et kvalificeret vuggestue- og børnehavetilbud, der kan støtte deres udvikling optimalt. Det er kommunens ansvar at sikre børn med udviklingshæmning et relevant udviklingstilbud med et højt fagligt niveau i et professionelt miljø. Det vil sige, at personalet skal have den nødvendige specialviden om børn med udviklingshæmning, så børnene på trods af individuelle vanskeligheder kan få mulighed for personlig udfoldelse og udvikling. Udviklingen skal være både psykisk, fysisk og social.

Børnepolitikken skal være med til at sikre, at kommunerne lever op til lovkravene om en tidlig indsats og hjælp til børn og unge med særlige behov.

DET HALTER MED DE TVÆRFAGLIGE KOMPETENCER

Mange kommuner har fået udarbejdet en sammenhængende børnepolitik, og har fået den offentliggjort på deres hjemmeside. Det er dog LEVs indtryk, ud fra de henvendelser vi får, at flere af kommunerne ikke har fået opbygget de tværfaglige kompetencer, som skal til for at kunne vejlede og supervisere forældre og personalet i de almene daginstitutioner.

Danske Fysioterapeuter og Ergoterapeutforeningen har i en skrivelse til Velfærdsministeriet i november 2008 givet udtryk for bekymring over træning

af børn med nedsat funktionsevne, fordi træningen er blevet forringet, efter kommunerne har overtaget ansvaret for den. I samme skrivelse peges der på manglende faglig ekspertise i kommunerne, som betyder en manglende faglig udredning af børnene.

En faglig udredning af et barn med særlige behov er en forudsætning for at give barnet et individuelt udviklings-tilbud ud fra egne ressourcer.

Kravene til den sammenhængende børnepolitik er beskrevet i Servicelovens § 19.

HVORDAN FUNGERER DEN SAMMENHÆNGENDE BØRNEPOLITIK – SKRIV TIL LEV

LEV vil gerne høre fra forældre og professionelle, som har erfaringer med den sammenhængende børnepolitik i deres egen kommune. Fungerer det tilfredsstillende? Eller er der plads til forbedringer?

Send os dine erfaringer på boernerapeuterne@lev.dk

AF LENE NØHR GEIL, ERGOTERAPEUT, LEVS BØRNETERAPEUTORDNING ■

Sikke en dejlig gave!

Jeg er som terapeut i LEVs børneterapeutordning blevet bedt om at vælge en særlig sag ud fra mine sager og beskrive den. Sagerne har altid hver især deres helt unikke udtryk og indtryk.

Skal det være pigen med Downs syndrom som fra første besøg til andet besøg er blevet selvstændigt gående ved gangvogn og nu kan opdage verden. Hvor det kommunale system erkender ikke at have tilstrækkelig specialviden, hvor der ikke er information omkring familiens lovmæssige rettigheder selvom der er spurgt fra familiens side.

Skal det være drengen uden diagnose hvor forældrene er overbeviste om, at deres dreng vil kunne lære nogen kommunikation ved hjælp af IT? Hvor det kommunale tilbud ikke tager forældrenes kendskab til deres eget barn alvorligt og ved bedre. Fra første til andet besøg viser drengen seriøse tiltag til "ja" og nej" ved 0-1 kontakt.

Nej! Jeg vil fortælle, hvad der generelt altid gør et stort indtryk på mig, og det er, hvordan forældrene modtager mig i deres hjem. De ved, de kun ser mig to gange. De kender mig ikke på forhånd. De har bare snakket med mig i telefonen en gang. Og alligevel bliver jeg

altid mødt med åbenhed, tillid og en overvældende samarbejdsvilje når jeg kommer som repræsentant fra LEV.

Forældrene fortæller tålmodigt deres og barnets historie – for gud ved hvilken gang – og svarer tålmodigt og engageret på alle mine spørgsmål. De inviterer mig ind i deres inderste univers som forældre til et barn med særlige behov, så jeg har mulighed for at forstå kompleksiteten i deres ønsker for konsulentbistanden fra LEV og i deres daglige liv og udfordringer. En uforbeholden tillids erklæring til LEV, som giver et fantastisk arbejdsmiljø til gavn for barnet og som en gave til terapeuten.

Det imponerer mig altid, hvor kompetente forældrene er i forhold til indsatsen for deres barn. Deres beskrivelser rammer som oftest kernen i min gennemarbejdede analyse. Det slår mig ofte, hvor glade og overraskede forældrene er over, at LEV lægger fokus på de kompetencer barnet har – det barnet mestrer – at indsatsen altid starter ud fra noget, barnet kan.

En personlig beretning fra en af LEVs børneterapeuter om det at møde forældre til et barn med udviklingshæmning

Oftentimes har jeg hørt, at det er dejligt og en af de få gange, hvor forældrene oplever, at deres unikke barn bliver set af udefrakommende eksperter.

LEVs børneterapeuter tager altid udgangspunkt i barnets udviklingsmuligheder. Forældrene genkender som oftest barnets ressourcer og de udviklingsmuligheder, som LEVs besøgsrapport fremhæver. Det er indsatsområder, som bliver redskaberne i forældrenes samvær med barnet. Genkendelsen giver forældrene ejerskab til redskaberne, og det er så effektivt.

Det fedeste for mig er, når forældrene for anden gang åbner døren og skyn-der på mig for at vise, hvad de som forældre har nået at se, og hvad barnet har lært siden første besøg. Det er jo deres arbejde og deres betydning som forældre, der har rykket ved barnets udvikling. Den stolthed og glæde jeg får lov at være vidne til, er kronen på mit arbejde som konsulent ved LEVs børneterapeutordning.

ANNONCE

Kommunale redegørelser uden overblik

Udtalelse vedrørende de årlige redegørelser fra kommunerne og de regionale udviklingsråd – og undervisnings- og socialministerens redegørelse til Folketinget af 28. maj 2009

Af Stig Langvad, formand for Danske Handicaporganisationer

Inden kommunalreformen lovede regeringen os, at de ville skabe et system, der gjorde det muligt at se, hvilke tilbud borgere med handicap havde før kommunalreformen – og hvilke de fik efter reformen. Vi skulle år for år kunne følge, hvor-

dan behovet for specialiseret hjælp var i de enkelte kommuner – og hvordan det blev løst.

Det har vi ikke fået. Det viser de kommunale redegørelser og rapporterne fra de Regionale Udviklingsråd. Regeringen har ikke formået at skabe forståelse i kommuner og regioner for, at dette overblik er nødvendigt. Kommunerne håndterer de statistiske værktøjer og rapporterne med, hvad vi vel kan betegne som "behersket entusiasme". Eller direkte modstand.

Derfor er der i dag ingen, der aner, hvor stort behovet reelt er for for eksempel botilbud for mennesker med handicap. Jo, vi kan godt se nogle uhyggeligt store ventelister; men vi ser kun toppen af isbjerget. For kommunerne opgør ventelister efter forskellige metoder – eller de ignorerer spørgsmålene i deres rapporteringer.

De tendenser, vi faktisk trods alt godt kan se i de mange rapporter og redegørelser – dem kan regeringen slet ikke få øje på. Eksempelvis er specialundervisningens problemer ikke kun beskrevet i udviklingsrådenes redegørelser, men også i en selvstændig, kritisk rapport fra Evalueringsinstituttet EVA, der eksempelvis påviser, hvordan valget af tilbud styres af økonomi, frem for individuelle, faglige hensyn. Mens udviklingsrådenes redegørelser viser, hvordan flere kommuner har så lange ventetider, uden andet undervisningstilbud, at de simpelthen overtræder undervisningspligten. Herom skriver

undervisningsministeren i sin redegørelse til Folketinget: "Der er hverken i udviklingsrådenes redegørelser for specialundervisningen eller i de andre kilder indikationer på grundlæggende problemer på specialundervisningsområdet i 2008."

Jeg tror, vi i handicaporganisationerne har en anden definition af "grundlæggende problemer" end man har i regeringen.

Undervisningsministeren har bedt kommuner og regionale udviklingsråd om i år at kigge på den nye ungdomsuddannelse som et særligt tema. Men temaet er ikke særligt indgående beskrevet i de kommunale redegørel-

ser. Socialministeren udpegede "tilbud til personer med erhvervede hjerneskader" som særligt tema på hendes område. Her undlod flere kommuner at svare overhovedet!

Hvad enten det skyldes forskellige metoder, forglemmelser, udygtighed eller obstruktion, så er det statistiske og videnskabelige niveau i rapporterne under al kritik. Og alligevel rapporterede de to ministre den 28. maj 2009 til Folketinget, at de kommunale

redegørelser viser, at alt – sådan "generelt set" – er gået godt. Kommunalreformen er en succes.

Det er kikkerten for det blinde øje!

Hvad er behovet for specialiserede, kommunale ydelser? Er det faldet eller vokset? Hvordan opfyldes behovet og hvad vil det koste? Hvordan kan politikere – i regering og kommunalbestyrelser – acceptere ikke at have overblik over disse spørgsmål?

Hvad enten det skyldes forskellige metoder, forglemmelser, udygtighed eller obstruktion, så er det statistiske og videnskabelige niveau i rapporterne under al kritik

Larmende politisk tavshed i forbindelse med fosterdiagnostik

Ny teknik vil muligvis inden længe gøre det muligt at bestemme, om et foster har Downs syndrom inden 12. graviditetsuge. Det vil uvægerligt lægge et endnu større pres på den gravide for at abortere fostre med Downs syndrom

Af Grete Fält-Hansen, næstformand, Landsforeningen Downs Syndrom

Gravide kvinder, der får konstateret, at deres ufødte barn har Downs syndrom, kan se frem til at blive udsat for et endnu større pres, end de gør i dag. Når/hvis den nye teknik (FCMB) bliver en realitet, vil kvinden ved hjælp af en blodprøve få diagnosen allerede inden 12. uge. Hvad skulle dog så kunne få kvinden til at forsvare at vælge, at lade barnet leve?

Tja! Det er ganske vist, i øjeblikket, et mindretal af de gravide, der vælger barnet til. Men vi er stadig nogle stykker, der mener, at også børn med Downs syndrom har ret til livet. Måske er vi flere, end tallene viser?

Landsforeningen Downs Syndrom opfordrer såvel politikere som sundhedsfagligt personale og andre til at stå frem og kæmpe for at kvinder/par ikke presses – hverken direkte eller indirekte – til at fravælge deres ufødte barn på grund af en diagnose. Heller ikke selv om den stilles tidligt i graviditeten.

Ingen vordende forældre ønsker sig på forhånd, at deres barn skal have kromosomfejl eller et handicap. Lad det være slået fast med det samme!

Men uanset om en diagnose bliver stillet i graviditetens 20. uge eller før graviditetens 12. uge – som det nu eventuelt bliver muligt med den nye type blodprøve – så står én ting ikke til at ændre: Når et lille nyt liv er undfanget, så enten HAR eller HAR det IKKE Downs syndrom! Terningen ER kastet. Den eneste måde at forhindre, at man føder et barn med Downs syndrom, er altså ved at vælge en abort!

Landsforeningen Downs Syndrom undrer sig over, at dette faktum i den grad synes at spille så lille en rolle i debatten om fosterdiagnostik. For det betyder med andre ord, at en kvinde/et par ALDRIG selv vælger at få et barn med Downs syndrom. Men vi kan vælge at lade barnet leve – uanset diagnosen.

At der nu de sidste fire-fem år er stadig færre par årligt, der får en søn eller en datter med Downs syndrom betyder IKKE, at disse børn ikke har været der. Det har de. Men de blev valgt fra!

At skulle træffe en så drastisk beslutning, er for de fleste kvinder og par en meget stor belastning. Umiddelbart kan det måske lyde nemt: få en abort, og "problemet" er løst. Men så enkelt er det ikke. Mange kvinder knytter allerede tidligt i graviditeten bånd til deres ufødte barn, og at skulle vælge barnet fra, og gennemgå en provokeret abort af et barn, der

som udgangspunkt var ønsket, er et valg, der kan få vidtrækkende følelsesmæssige konsekvenser for familien. Har kvinden (for i sidste ende er det hende, der står med valget) oven i købet følt sig presset til at vælge sit barn fra, kan det være en endnu mere traumatisk oplevelse.

Formålet med fosterdiagnostik i Danmark er ikke at forhindre fødslen af bestemte handicap-grupper. Det slog et enigt Folketing fast den 15. maj 2003

Formålet med fosterdiagnostik i Danmark er ikke at forhindre fødslen af bestemte handicapgrupper. Det slog et enigt Folketing fast den 15. maj 2003. Hele idéen bag de nye

retningslinjer for fosterdiagnostik hviler netop på argumentet om, at man har forladt det såkaldte forebyggelsesparadigme for i stedet helt at basere sig på et såkaldt selvbestemmelsesparadigme. Netop begrebet selvbestemmelse har stået centralt i debatten sammen med ønsket om at minimere antallet af utilsigtede aborter i forbindelse med de invasive fosterundersøgelser. Sundhedsstyrelsen slår således også selv fast i deres rapport fra marts 2003, at succeskriteriet for risikovurderingerne ikke vil være et lavere antal fødte børn med Downs syndrom, men et lavere antal utilsigtede aborter i forbindelse med moderkagebiopsi og fostervandsundersøgelser.

Set i det lys har det mildt sagt undret Landsforeningen Downs Syndrom, at det netop er det rekordlave antal børn født med Downs syndrom, der de sidste par år har fået såvel overlæge Ann Tabor fra Rigshospitalet som Leder af Cytogenetisk center, Jan Hansen, til at glæde sig og udråbe de nye retningslinjer som en succes! På samme måde kan det undre Landsforeningen, at denne jubel ikke kalder på kritik fra hverken politikere eller Sundhedsstyrelsens ledelse. Den er jo i direkte modstrid med de kriterier og den hensigt, der angiveligt ligger til grund for retningslinjerne. Der har været larmende stille på den front fra politisk side.

Men man håber måske at kunne tie problemet ihjel?

ANNONCE

Menneskerettigheder gælder også for personer med handicap!

Af Ester Larsen, formand for Det Centrale Handicapråd

Danmark besluttede den 28. maj ved en folketingsbeslutning at tiltræde FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Formålet med konventionen er at sikre menneskerettighederne for personer med handicap.

personer med handicap.

Jeg er både glad og meget tilfreds med, at Danmark nu ratificerer konventionen.

Konventionen bliver et vigtigt arbejdsredskab for både stat, regioner og kommuner, men også private. Konventionen skal blandt andet sikre, at personer med handicap kan få et selvstændigt liv og deltage fuldt ud i alle livets forhold. Nu ligger der en stor indsats foran os for at opnå dette.

Siden 1993 har vi haft en klar målsætning her i landet om at sikre lige muligheder for personer med handicap. Konventionen er således godt forberedt, og det er vel kun rimeligt, at vi nu som samfund forpligtes til at gøre det, der kræves for at sikre, at også personer med handicap kan deltage i vores samfund på lige fod med alle andre.

Ifølge konventionens artikel 19 anerkender deltagerstaterne, at alle personer med handicap har lige ret til at leve i samfundet med samme valgmuligheder som andre. Deltagerstaterne skal træffe effektive og passende foranstaltninger til at gøre det lettere for personer med handicap fuldt ud at nyde denne rettighed samt fuldt ud at blive inkluderet og deltage i samfundet.

De borgerlige og politiske rettigheder i konventionen skal være fuldt opfyldt ved ratificering, mens gennemførelsen af konventionens økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder kan ske over tid og i videst muligt omfang inden for de ressourcer, der er til rådighed.

Der er altså taget hensyn til, at vi ikke er i mål endnu, og at det vil tage tid at nå målet. Dette er dog ingen undskyldning for ikke at gøre en ekstra indsats.

Konventionen forpligter staten til at opfylde de nævnte rettigheder, herunder at sikre fuld og lige adgang til at deltage i alle aspekter af samfundslivet.

Der er altså taget hensyn til, at vi ikke er i mål endnu, og at det vil tage tid at nå målet. Dette er dog ingen undskyldning for ikke at gøre en ekstra indsats

debatten

Samarbejde

mellem skole og forældre på nettet

ForældreIntra giver nye muligheder. Det viser et forsøg på specialskolen Strandparkskolen i København. ForældreIntra har været med til at give både forældrene og skolens lærere en bedre indsigt i det enkelte barn, fordi der nu informeres og kommunikeres på en mere uddybende måde

Kan du huske, dengang du gik i skole? Hvis du havde været syg eller skulle besøge en moster i den anden ende af landet, så havde du en seddel med fra dine forældre, der også modtog sedler fra skolen om din efter-sidning, opførsel eller dovenskab. Ønskede skolen at tale med dine forældre, fik du en seddel med hjem til dem. Senere opfandt man meddelelsesbogen i de små klasser og i specialundervisningen. I disse år er der faktisk skoler, der har afskaffet meddelelsesbogen og brevne om forældremøder, featureuger m.m. Information og kommunikation sker via nettet.

Frank Melbrandt

FORSØG I 3. KLASSE

Da Strandparksskolen (en specialskole i København) for knapt tre år siden etablerede en førsteklasse, påtog lærerne sig at deltage i et forsøg med ForældreIntra. ForældreIntraet er en udvidelse af samarbejdet mellem skole og forældre, der gør, at gensidig information og kommunikation kan ske via nettet. Samarbejdet via nettet skulle ikke afløse forældremøder, samtaler og konferencer og heller ikke erstatte meddelelsesbogen. Men man ville se, om informationen og kommunikationen via dette medie var mere hensigtsmæssig, og om den kunne medvirke til at finde nye aspekter i samarbejdet.

I forsøgsklassen, der nu er en 3. klasse, er der otte elever. Samtlige forældre er tilsluttet ForældreIntra og bruger det aktivt. Jeg får lov til at se en oversigt over, hvor mange gange de enkelte forældre har besøgt ForældreIntra, og hvornår de sidst har været på besøg. Den viser en meget høj besøgsaktivitet og at samtlige forældre har været på besøg indenfor de seneste par dage.

Det er klasselærer Frank Melbrandt og forælder Else Marie Agger, der guider mig ind i Forældre-Intraet. Det rummer en guldgrube af informationer, som forældre hidtil normalt ikke har haft adgang til. Der er muligheder for at udveksle personlige oplysninger om barnet mellem lærer og forælder. Der

er rum til at deltage i debat mellem forældrene i klassen. Der er klassens ugebrev, fotoalbums m.m. Og glemmer du et ugebrev, et billede eller en besked, så ligger det stadig på nettet, og du kan med få klik finde det frem.

DET ELEKTRONISKE SAMARBEJDE

Den elektroniske adgang til ForældreIntra sker gennem en særlig portal på skolens hjemmeside. For hvert barn er der skabt adgang for op til tre personer. Det er mor

og far, som hver især har deres egen kode og indgang, og i nogle tilfælde er det et andet familiemedlem eller plejefamilie, der har den tredje adgang. På listen over besøgsaktiviteten er det mødrene, der er de mest aktive, men også fædrene deltager.

Jeg spørger Else Marie Agger, hvordan hun bruger denne nye mulighed for at samarbejde med skolen. Hun peger på, at det er godt at kunne give en besked til lærerne eller modtage en, der ikke kan stå i meddelelsesbogen. Men på dage, hvor hendes søn Rasmus har sovet dårligt og er træt om morgenen, må hun dog benytte meddelelsesbogen, for ingen forventer, at lærerne er på nettet fra morgenstunden.

Else Marie Agger har også benyttet debatsiden et par gange. En gang kunne hun fortælle de andre forældre, at deres barn kan få udleveret et ledsagekort, der giver adgang til, at en ledsager følger gratis med i f.eks. Tivoli, museer, teater m.m. En anden gang stillede hun forslag om, om man skulle oprette en fødselsdagskasse i klassen, dog uden at dette projekt lykkedes. Hun understreger, at man kan færdes på nettet både lukket og åbent, så noget alene er mellem den enkelte forælder og klassen, mens andet er noget, som alle forældre kan få indblik i og være deltagende i.

Frank Melbrandt fortæller, at også skolens ledelse kan bruge ForældreIntra. For eksempel kan de her formidle indkaldelser til forældremøder, indbydelser og meddelelser til forældrene.

PAPIRET FORSVANDT IKKE

Selv om papiret synes overflødiggjort, så er der stadig papir mellem skole og hjem. Elevernes undervisningsplaner ligger ikke på nettet, og meddelelsesbogen er bevaret som ramme for de meddelelser, som bedst egner sig til at være der. Det har man valgt for aktivt at medvirke til at bringe elevernes hverdag, med de historier de ikke selv kan formulere, fra hjem til skole og tilbage igen.

Else Marie Agger understreger, at hun også finder meddelelsesbogen vigtig for, at hun som forælder kan få den nødvendige information. Hendes ikke handicappede datter svarer ofte på spørgsmålet om, hvad hun lavet i børnehaven i dag: "Ikke noget" eller "Det ved jeg ikke". For Rasmus, der kom-

munikerer med tegn-til-tale, er det værdifuldt med meddelelser i bog og på net.

UGEBREVE OG TUSINDE BILLEDER

Hver fredag sender klassen et ugebrev. Den dag, jeg besøgte skolen, får jeg adgang til at se denne uges brev:

Hej,
 Dagen gik godt, vi har været til sanglege i tumlesalen og lavet pizza i andet modul. Det er stor succes både at lave og spise pizza.
 Ugen forløb stort set uden ændringer og de fleste lærere og elever er raske igen. I næste uge kører vi bare alm. skema uden nogle ændringer.
 Vi vil i den kommende tid begynde at forberede os på featureugen.
 Emnet for ugen er, at vi skal lave skolen om til en by. Vi skal sammen med 1.v. lave teater. Det bliver sikkert sort teater og vil foregå i fys-rummet. I de kommende uger vil vi øve sange, der skal bruges i teaterforestillingen. Vi vil så opføre stykket for jer den... hvor featureugen slutter.
 God weekend til alle
 Hilsen lærerteamet i 3. klasse.

Billederne har stor betydning for Rasmus. Han kan bruge timer på at se på billeder

På nettet ligger der tusinder af billeder fra klassens liv. Hver gang man tager billeder, og det gør man meget tit, da billeder bruges i kommunikation og til meddelelser, lægges de ind på nettet. Else Marie Agger fortæller, at billederne har stor betydning for Rasmus. Han kan bruge timer på at se på billeder. De bruges desuden aktivt som støtte i kommunikationen og har betydning for hans oplevelse af sig selv. Og så kan han lave sit eget fotoalbum, flytte billederne til sine egne sider på computeren eller udskrive billederne og sætte dem i en mappe.

På nettet er der også fotos af de tre klasselærere, faglærerne tilknyttet klassen, medhjælp og specialister, i alt tolv billeder, som har stor betydning for Rasmus. Han udskriver billedsiden og tager den med til mormor og moster, så han kan fortælle dem om de spændende deltagere i hans skoleverden.

Både Frank Melbrandt og Else Marie Agger har oplevet, at forældresamarbejdet på nettet også er blevet et stimulerende medie for børnene – at det betyder noget for dem.

INFORMATION OG INDSIGT

Som forældre er man optaget af, hvilke muligheder der er for ens barn. Frank Melbrandt fortæller, at man overvejede, og valgte, at lægge hver enkelt elevs skema på nettet, så alle forældre ikke kun kan være bekendt med deres eget barns skema, men også se de andre børns. Hvert barn har sit eget skema som led i den individuelle undervisningsplan, men i megen undervisning deltager klassen i den samme aktivitet/fag. Else Marie Agger er enig i den beslutning om, at forældrene skal kunne se alle elevernes

skemaer. Som forældre kan man spørge sig selv, hvorfor der for eksempel ikke er fysioterapi til ens søn. Ved hjælp af skemaerne kan man så konstatere, før man opfinder en myte, at ingen af de andre elever svømmer i sådanne tilbud, og at der måske er behov for at efterspørge noget mere generelt.

Intra-siden kan bruges til utallige former for meddelelser. Forældre kan således også sende indbydelser til deres barns børnefødselsdag og få svar på, hvem der kommer.

På forsiden til ForældreIntra for 3. klasse kan man gå på opdagelse i særlige dokumenter, som er omtalt i artiklen, indgå i dialog mellem skole og hjem, men også mellem forældre, finde udviklingsplaner, klassens aktivitetskalender, års- og ugeplaner m.m. og endelig klassens aktuelle opslagstavle.

SAMARBEJDE MED POKAL

Frank Melbrandt siger:

- ForældreIntra kan ikke erstatte samtalen om det enkelte barn, forældremødet og meddelelsesbogen,

men den kan noget nyt. Konkret kan en forælder, der bor på den anden side af jordkloden, logge sig på og få informationer og være deltagende i samarbejdet. En aflastningsfamilie kan af forældre få adgang og dermed medvirke til at give bedre indsigt i dette barns verden. Der kan formidles meddelelser, der ikke tidligere blev givet, fordi det er en helt særlig form for kommunikation – et sted mellem det talte og det skrevne.

På mit spørgsmål om, hvordan det er lykkedes at få alle forældre i en klasse til at deltage, svarer Frank Melbrandt og smiler:

- Ved pres. Man skal minde forældrene om at bruge denne nye måde at samtale med skolen på. Når det lykkes forstærkes samarbejdet og giver stor opbakning til deltagelse i skolehjem samarbejdet.

Og lidt sjov må der være, for Else Marie Agger finter Frank Melbrandt og siger, da vi ser på besøgshyppigheden, at hun vist står til at modtage den årlige pokal som den flittigste netværksbruger.

OM FORSØGET MED FORÆLDREINTRA, SOM STRANDPARKEN ER MED I

Der var tale om et landsdækkende forsøg for folkeskoler, som Strandpark-skolen koblede sig på. Strandparkskolen bliver godt nok betegnet som en folkeskole, men som specialskole var der ikke stillet særlige forventninger om deltagelse i forsøget.

Evalueringen af forsøget på landsplan for folkeskoler er afsluttet med den virkning, at rigtig mange skoler anvender forældreintra og har droppet meddelelsesbogen.

På Strandparkskolen er resultatet, at alle klasser skal bruge forældreintra i samarbejdet mellem skole og hjem.

Magtanvendelse

skal frem i lyset

For nogen tid siden fik LEVs rådgivning en sag ind, hvor en dreng havde været udsat for magtanvendelse i folkeskolens specialundervisning. Sekretariatet bistod forældrene med råd og dåd, da sagen på ingen måde var sædvanlig eller juridisk lige til. På baggrund af denne sag henvendte LEV sig til Undervisningsministeriet med eksempler på, hvad der kan ske og sker på området. Resultatet heraf var den opdagelse, at skoleområdet rent faktisk er ureguleret i forhold til denne problemstilling.

Nu kommer Undervisningsministeriet så med en ny bekendtgørelse, som forhåbentlig kan træde i kraft den 1. august, hvor det indskrives, at magtanvendelse over for elever skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen. Så langt så godt.

LEV har sammen med DH anført overfor ministeriet, at der dog stadig mangler en definition af, hvad magtanvendelse er, og hvordan det skal indberettes. Tiltaget er dog klart: hvis man i folkeskolens specialundervisning – så vel som det er tilfældet i sociale tilbud – finder det nødvendigt at anvende magt, skal det frem i lyset.

LEVs netrådgivning

Har du et spørgsmål til LEVs rådgivere, så opfordrer vi til, at du benytter landsforeningens nye netrådgivning. På www.lev.dk kan du udfylde et skema, som gør det nemmere for os at sikre, at den medarbejder, der ved mest om et givent emne, også besvarer spørgsmålet. Vedkommende vil på denne måde også få tid til at forberede sit svar.

For at modtage rådgivning kræves det, at man er medlem af LEV.

Læs mere på www.lev.dk

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

LEV sætter fokus på kommunikationsrettigheder

– for mennesker med udviklingshæmning uden talesprog

Mange mennesker med udviklingshæmning har ikke udviklet et forståeligt sprog og har derfor meget svært ved at kommunikere med andre i deres omgivelser. Det betyder, at disse mennesker er totalt afhængige af andre mennesker, som tolker deres behov og ønsker. Retten til brugerindflydelse på eget liv bliver ofte tilsidesat for denne gruppe borgere.

På LEVs repræsentantskabsmøde i oktober 2008 blev det besluttet at øge fokus på retssikkerhed for mennesker med udviklingshæmning i henhold til FN's handicapkonvention. Herunder hører også retten til udvikling af et forståeligt "sprog" og retten til at kunne kommunikere med omverdenen, blive set, hørt og forstået. Det er en forudsætning for at opnå retten til medbestemmelse og selvbestemmelse på eget liv og få større valgmuligheder i hverdagen.

LEV ønsker at lave en politik på kommunikationsområdet for mennesker med udviklingshæmning i henhold til FN's handicapkonvention. Landsforeningen har derfor nedsat et ad hoc udvalg bestående af fagpersoner med viden og erfaring om udvikling af sprog og kommunikation for mennesker med udviklingshæmning.

Udvalget skal udarbejde forslag til LEVs overordnede politik på kommunikationsområdet.

UDVALGET BESTÅR AF DISSE FEM MEDLEMMER:

- ✿ Birgit Kirkebæk, dr.pæd.
- ✿ Stella Thomsen, projektkonsulent, VIFO, Kommunikationscentret i Hillerød
- ✿ Kirsten Steenfatt, tale-/hørelærer
- ✿ Alice Hasselgren, ergoterapeut og leder af LEVs Børneterapeutordning
- ✿ Kitt Boel, psykolog og næstformand i LEV

Ny konsulent i HANDI Forsikringservice

Jens-Kristian Møller Hansen er startet som ny konsulent i HANDI Forsikrings-service. Han har følgende at sige om sig selv:

"Jeg er uddannet radio/tv-sælger. Har en 15 årig all round erfaring indenfor forsikring, hvoraf det meste af tiden har været som teamleder i callcenter både for salg og sidenhen i policeafdeling for derefter at slutte af i skadesafdelingen.

Har derudover også undervist med interne kurser på forsikringsakademiet.

Jeg er 41 år og bosiddende i Greve, men født og opvokset på Bornholm."

Cykelløb for udviklingshæmmede

Onsdag den 27. maj var Idrætsnetværk for Værksteder og Daghjem på Fyn (IVDF) atter vært for cykelløb for voksne udviklingshæmmede. Løbet foregik i Nyborg med start fra Strandvænget. Der var 90 udviklingshæmmede på alle funktionsniveauer til start på tre ruter på henholdsvis 7½, 15 og 22½ km.

IVDF består af dagbeskæftigelsestilbud i det tidligere Fyns Amt og blev dannet i 2007. Idéen med netværket er at mødes til en sjov omgang idræt, hvor alle kan være med. Man mødes til fire årlige stævner, nemlig svømmestævne, cykelløb, løb og hockeystævne. Alle stævner foregår i den ordinære arbejdstid, og alle kan deltage uanset funktionsniveau.

Bag boller efter billedopskrift

Anne Vestergaard, speciallærer for unge udviklingshæmmede, har gennem mange år som hjemkundskabslærer fremstillet tegnede billedopskrifter.

Gennem afprøvning af retterne har eleverne fået et overblik over, hvor meget de kan, og hvor lidt de behøver hjælp til. Dermed kan de fokusere på det sidste. Det er med til at styrke selvtilliden, når fokus ligger på det, man kan.

Der er forskel på at sige: "Jeg kan ikke bage" og "Jeg kan bage, hvis du vil hjælpe med at tage bollerne ud af ovnen".

Anne Vestergaard har nu samlet en del opskrifter, som hun udgiver på eget forlag: www.billedopskrifter.dk. Man kan købe "Brød og Kager" nu, og i løbet af sommeren kommer "Glad mad". Læs mere på www.billedopskrifter.dk

Landets kommuner presses af handicapboom

Kommunernes udgifter til handicapområdet vokser eksplosivt. På ti år er antallet af børn med diagnosen "udviklingsforstyrrelse", herunder autisme og Aspergers syndrom, vokset med 400 procent. Kommunernes udgifter til pladser på specialinstitutioner, der tidligere blev drevet af amterne, er vokset med 200 millioner kr. i år. Behovet for handicapboliger stiger som følge af, at gennemsnitslevetiden for handicappede er vokset markant. "Både i år og i 2010 har vi brug for flere penge for blot at fastholde det nuværende niveau. Desuden er det nødvendigt, at vi sammen med regeringen får gennemanalyseret handicapområdet, for ellers vil det blive ved med at tage alt for store ressourcer. Vi ved bl.a. ikke med sikkerhed, om alle de dyre foranstaltninger hjælper," siger formanden for Kommunernes Landsforenings bestyrelse, borgmester Erik Fabrin (V) ifølge Berlingske Tidende.

Udviklingshæmmede og misbrug – Servicestyrelsen har lavet ny hjemmeside

Der er ligeså mange alkoholisbrugere blandt udviklingshæmmede som i resten af befolkningen. Men udviklingshæmmede misbrugere får sjældent en kvalificeret behandling for deres misbrug. Servicestyrelsen har nu lavet en hjemmeside, uhmisbrug.servicestyrelsen.dk/wm144296, hvor man kan få information, inspiration og gode råd om, hvordan man kan støtte udviklingshæmmede gennem et behandlingsforløb. Der er også mulighed for at skrive til brevkassen. Hjemmesiden er målrettet personale i bo- og støttetilbud og behandlere i alkoholcentre.

Årets hjælpemiddel 2009

Hjælpemidlet Memo Planner fra firmaet FI Danmark i Hillerød er blevet kåret som Årets Hjælpemiddel 2009 på Health & Rehab 2009.

Prisvinderen er en digital kalender, der er udviklet for mennesker, som har vanskeligt ved at huske aftaler og planlægge og strukturere deres hverdag, blandt andet demente og udviklingshæmmede.

Memo Planner præsenterer dagen som en tidslinie bestående af punkter, så brugerne kan se, hvor langt hen på dagen, de er. Aftaler og gøremål kan præsenteres som billeder og med tale, og den digitale kalender kan også inddrage internet og sms.

MEMO Planner har været under udvikling i mere end et år og både kommuner, hospitaler, kommunikationscentre og døgninstitutioner har allerede vist interesse for den digitale kalender, oplyser producenten.

Læs mere på www.fidanmark.dk

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel
Tlf. 8628 0925
e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV-BLADET:

Nr. 4/58. Årgang 2009
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00
Fredag: 9.00-13.00
GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)
2 00 10 04 (gaver og bidrag)

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Lasse Rydberg, Hans Andersen

FORSIDEFOTO:

Bjørn Djupvik

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINES:

LEV 5/09 udkommer medio
september, deadline 18. august 09
LEV 6/09 udkommer medio oktober,
deadline 15. september 09

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdsvvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flreklame.dk

OPLAG:

9.400 stk.

TRYK:

Glumsø Bogtrykkeri

LAYOUT:

Synergi
Telefon: 7027 9003

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00 - 12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf: 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 5695 6326
e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg
Tlf. 7532 1119
e-mail: elsemarie.kristen@mvb.net

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Dragør-Tårnby

Alex Dufrenne
Neelsvej 5
2791 Dragør
e-mail: alex.dufrenne@mail.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller
Tlf. 7514 2879
e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Jytte B Sørensen
Tlf. 8622 4631
e-mail: jytte.soerensen@kreds.lev.dk

Faxe

Vakant

Fredensborg/Humblebæk

Michael Willenbrack
Tlf. 4848 0031
e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksberg

Ejvind Wilms
Tlf. 3321 7002
e-mail: ejvind.wilms@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen
Tlf: 9829 2186
e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Tommy Fritzen (mdl. formand)
Tlf. 4731 4290
e-mail: fritzen@post.tele.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfn

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren
Tlf. 4364 6467
e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Greve

Sten Holst
Tlf. 4390 3306
e-mail: sten.holst@mail.dk.

Gribskov

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Hardy Høj
Tlf. 5470 4423
e-mail: hardy.hoej@kreds.lev.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Mikael Bisted
Tlf. 7568 1227
e-mail: stened@mail.dk

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen
Tlf. 4491 9168
e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard
Tlf. 9719 1910
e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laager@mail.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen
Tlf. 9749 1629
e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Høje Taastrup

Asger Høg
Tlf. 4656 3710
e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Hørsholm

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson
Tlf. 9725 2058
e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Pia Schmidt
Tlf. 2012 3383
e-mail: pl@schmidt.mail.dk

Kolding

Grethe Blond
Tlf. 7551 8263
e-mail: hcb220238@mail.tele.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3646 3783
e-mail: ss@sankt-anna.dk

Køge

Frank Poulsen
e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: lykke.soerensen@privat.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen
Tlf. 9782 2768
e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)
Lavendelvej 11
4920 Søllested

Mariager Fjord/ Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen
e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: LEV_naestved@yahoo.dk

Odder/Samsø

Finn Thranum
Tlf. 2177 1622
e-mail: finnthranum@ofir.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: stegsted@gmail.com

Odsherred

Bjarne Milandt Petersen
Tlf. 5993 0798
e-mail: bmilan@nyka.dk

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: john_moller1@msn.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Inge Vibeke Hahn
Tlf. 9753 5727

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Ove John Nielsen
Tlf. 5614 2133
email: ojn@privat.dk

Stevns

Susanne K. Pedersen
Tlf. 5650 4315
e-mail: sanand@mail.dk

Struer

Palle Olsen
Tlf. 9785 3815
e-mail: palle.olsen@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Jonna Rasmussen
Tlf. 7443 3665

Thisted

Vakant

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: hoejberg@tele2adsl.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen (kontaktperson)
Tlf: 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Henning Hansen
Tlf: 8669 9797

Vordingborg

Sven Ove Hansen
Tlf. 55814967
e-mail: sven.ove.hansen@kreds.lev.dk

Ærø

Vakant

Åbenrå

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Ålborg

Annette Andreasen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreasen@home3.gvnet.dk

Århus/Norrdjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Lars Bo Warnisch
Tlf. 2224 8773
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 4465 8384
e-mail: grevinge@ab-bolignet.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Claus Jørgensen
Tlf. 4018 4050
e-mail: georgsholm@mail.dk
www.rubinstein-taybi.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ove Nielsen
Tlf. 9235 2166
e-mail: info@klokkebjerg.dk
www.kh.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 4453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Børge Troelsen
Tlf. 8629 2141, Fax 8629 2191
e-mail: b.troelsen@email.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf-web.dk
www.ulf-web.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

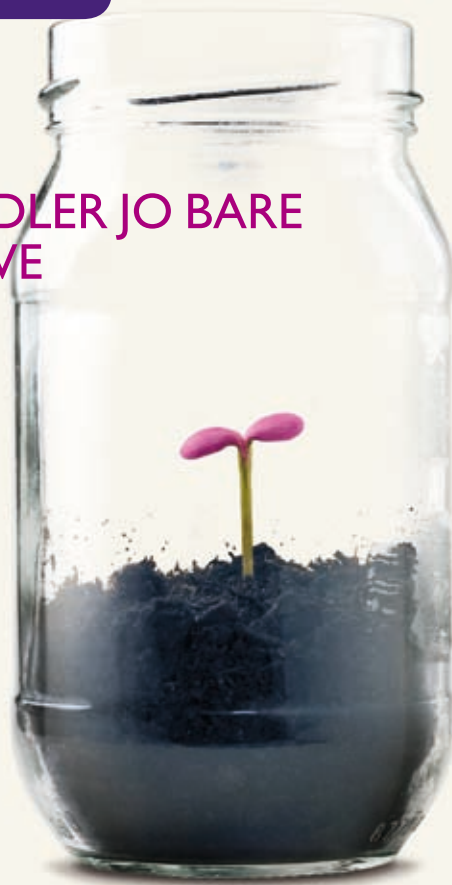
Copyright:
LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.
Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 0902-6088

ANNONCE

ANNONCE

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem **HANDI** forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9696